

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

12. Vtrum substantia panis & vini annihilatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

ex illa materia non esset, quod erat in celo, nec quod tradendum, & cruciendum erat, sed aliud diuersum.

194. Inferitur quarto, nec etiam manere in Eucharistia aliquam rationem substantialem indiuiduam eandem numero, quæ erat in pane, scilicet eandem rationem entis vel substantiæ, &c. quod immerito forsitan tribuitur Caietano: & constat clare, tum quia esset contra definitionem Tridentinam, tum quia impossibile est, illam rationem, seu formalitatem, quæ antea distinguebatur à corpore Christi, modo identificari cum illo, & prædicari de illo: tum denique, quia destructa ratione specifica panis, non potuit non destrui ratio substantiæ, & entis, vt supponit ex Dialectica.

195. Inferitur quinto, nec etiam subsistentiam panis manere: quia hæc est aliquid substantiæ panis, nec etiam existentiam, vt voluit Banes 1. p. q. 4. art. 2. dub. 7. in 1. editione, qui licet in secunda editione eam sententiam reliquerit, dixit tamen adhuc, eam esse probabilem, quia probabile est, accidentia existere per existentiam substantiæ: quare cum maneant accidentia panis, probabile est, manere existentiam panis, per quam existant illa accidentia. Re tamen vera illa sententia est omnino improbabilis, & contra omnes Theologos, quorum aliqui graniori censura eam notant, vt videri potest apud Suarez in præfati; quia videtur aperte contra definitionem Tridentinam vbi supra dicentis, nihil substantiæ panis remanere: præsertim quod principia, quæ supponit ex Philosophia, sunt falsa, vt pote existentiam distinguere ab essentia, & esse separabilem ab illa: posseque manere existentiam Petri, mortuo Petro: accidentia item non habere propriam existentiam distinctam ab existentia substantiæ: & alia huiusmodi.

196. Contra hanc fidei doctrinam plura sunt argumenta pro singulis sententiis reiectis: sed quæ facile quis poterit dissolvere ex supra dictis. Solum habent aliquam difficultatis speciem tria testimonia, Gelasij, Chrysostomi, & Theodoret, qui dicunt Deum non destruxisse in Eucharistia naturam panis, Verum duo priora non sunt Gelasij, & Chrysostomi, sed aliorum, vt obseruant nostri Auctores communiter: & ad omnia similia responderi, ibi per panis naturam intelligi accidentia, & proprietates panis, late accepto nomine *natura* pro conditionibus innatis: sicut dici solet, consuetudinem esse alteram naturam. Præsertim cum ipse Theodoretus fateatur in hoc sacramento mutationem inuisibilem fieri, quod sine defitione substantiæ panis non posset concedere.

197. Obiici etiam potest modus loquendi Patrum, qui sæpe dicunt, post consecrationem id, quod erat panis, esse *Corpus Christi*; vt habetur apud Ambrosium relictum in c. Panis. & in c. Re vera, de consecratione d. 2. & alios: ergo aliqua entitas panis manet in corpore Christi; alioquin si nihil manet, ergo corpus Christi non est quod erat panis. Respondetur, sensum huius propositionis non esse, quod eadem numero entitas, quæ erat in pane, sit in corpore Christi; sed quod idem prædicatum, quod tribuebatur pani, tribuatur eodem modo corpori Christi: sicut dicere solemus, quod antea erat Petrus, est modo Paulus; quia scilicet successit ei in Prætura; non quia Paulus sit eadem entitas numero, quæ erat Petrus, sed quia prædicatum, quod antea tribuebatur Petro, dicitur tunc de Paulo, scilicet esse Prætozem. Sic etiam de corpore Christi dicitur nunc idem prædicatum, quod antea de pane, scilicet contineri sub his accidentibus, & ideo dicimus, nunc esse corpus Christi, quod antea erat panis, scilicet habere illud

prædicatum, quod antea habebat panis.

Dices non potest aliquod prædicatum tribui subiecto, quin sit idem cum subiecto; ergo si conuenit 198. pani, & corpori Christi idem prædicatum, consequens est, vt eadem numero realitas, quæ antea erat panis, sit modo corpus Christi. Respondeo negando Diluatur. consequentiam: ratio est, quia prædicatum, quod tribuitur pani, & corpori Christi, licet respectu vtriusque seruet eandem significationem, non est prædicatum terminatum, & simplex, sed vagum, nec verificatur respectu vtriusque eodem modo. Prædicatum est: *contenitum sub his accidentibus*, seu, *esse illud, quod continetur sub his accidentibus*: per quod non significatur determinate hoc vel illud contentum, sed in consulo, & vage illud, quod continetur, siue sit hoc, siue illud; quando autem dicitur de pane, verificatur de pane, quia panis est tunc illud, quod continetur; & quando dicitur de corpore Christi, verificatur de ipso, quia ipsum est sua entitas, quæ tunc continetur sub speciebus: itaque prædicatum, prout significatur per illam vocem, idem est, non tamen est aliquid determinatum, sed aliquid vage significatum: in huiusmodi autem prædicatis non valet consequentia ad identitatem vtriusque subiecti inter se ex eo quod participant idem prædicatum; nam de Petro dicimus esse Prætozem, & de Paulo etiam dicimus esse Prætozem, cum eadem semper significatione ex parte prædicati; & tamen non tribuimus eandem entitatem determinate Petro, & Paulo, nec verificatur illud prædicatum de vtraque, ratione eiusdem determinatæ entitatis, sed ratione diuersarum; quia prædicatum vagum nunc verificatur ratione vnius, & postea ratione alterius, licet semper sit idem prædicatum; quare in toto rigore non est vera in sensu proprio illa propositio, quod prius erat panis, nunc est corpus Christi, sed in sensu minus proprio; quia non verificatur ratione alicuius determinati, quod idem fuerit panis, & sit corpus Christi.

Potest adhuc obiici Ambrosius lib. 4. de sacramentis. cap. 4. vbi sic ait: *Si tanta vis fuit in sermone Christi, ut inciperent esse, quæ non erant, quanto magis operatorius erit, ut sint quæ erant, & in aliud conuertatur?* Ergo panis non definit omnino, sed adhuc perseuerat. Respondetur, in primis illum locum Ambrosij aliter haberi apud Landfrancum, scilicet: *quanto magis operatorius est, ut quæ erant, in aliud mutantur*. & hoc modo inquit haberi in alijs codicibus. Respondetur secundo, Ambrosium non velle manere subiectum panis, proprie loquendo, sed panem, qui erat, partim manere (quoad accidentia,) & partim cōverti in corpus Christi; vel denique panem, qui erat, esse postea non retinendo suam entitatem, sed factum corpus Christi; qui modus loquendi, licet improprius, aliquando usurpatur ad declarandam conuersionem, vt supra vidimus.

SECTIO XII.

Utrum substantia panis, & vini annihilatur?

Qvæstio hæc est omnino de nomine, & quæ ex 200. supradictis facile potest expediri: nam licet sententia asserens substantiam panis annihilari, non sit digna vlla censura Theologica, vt cum alijs fateatur Luisius Turrianus supra dub. 15. asserendum tamen cum S. Thoma in præfati art. 3. & communi S. Thom. Theologorum, illam non esse annihilationem, vt magis distemus ab Hæreticis, qui contendunt, panem non posse conuerti in corpus Christi, quia inquit, nos ponere panis annihilationem. Omissis autem pluribus rationibus, quibus hanc communem

Cc 4 nem

Suarez.
Valquez.

nem conclusionem probant Theologi, quas videre poteris apud Suarez in præfenti *sect. 7.* & Valquez *disp. 185.* probati potest breuiter supponendo, quid intelligatur nomine *annihilationis*. Enim annihilatione ut nomen ipsum sonat, est talis definitio, per quam id, quod definit, tendit ad pure nihil. Quare licet substantia panis ita definat, ut nihil prius ipsius maneat, non tamen annihilatur; quia eius definitio non tendit ad nihil, sed ad aliquid, scilicet ad corpus Christi, in quo conuertitur panis: annihilari enim est ad nihilum abire; panis autem non abiit in nihilum, cum abierit in substantiam Corporis Christi. Fateor, panem abire in nihil panis cum nihil maneat ipse; non tamen abiit in nihil simpliciter, cum transeat in corpus Christi: & ideo iisdem rationibus, quibus probatur panem conuerti in corpus Christi, probatur etiam, panem non annihilari.

201. Quod autem ad annihilationem non sufficiat, quod nihil maneat rei desinentis, probatur etiam à simili ex creatione, quæ est productio rei ex nihilo: & licet forma equi, quando generatur, producat ex nihilo sui (nihil enim formæ equi præsupponatur, antequam generetur) non tamen dicitur creari, quia non fit ex nihilo simpliciter, fit enim ex præsupposito subiecto: ergo similiter res, quæ definit in aliquid aliud, licet definat in nihil sui, non dicitur simpliciter annihilari.

202. Obiicies, annihilatione responder creationi, & corruptio generationi; ergo quotiescumque definit res, quæ conseruabatur per concursum creaturæ, dicitur annihilari. Respondeo, annihilationem correspondere creationi, non in hoc quod semper creationi debeat succedere annihilatione, sed in eo, quod, sicut creatio est ex nihilo simpliciter, ita annihilatione sit ad nihilum simpliciter, & sicut ad creationem non sufficit, quod ante rei productionem nihil prius ipsius præsupponeretur; sic enim ad annihilationem non sufficit, quod post rei desitionem nihil prius maneat rei desinentis.

203. Obiicies secundo: ergo si forma equi taliter desineret, ut non succederet alia forma in materia, sed maneret materia sine forma; diceretur annihilari, quia iam tunc definit in nihil simpliciter. Aliquis fortasse concedet sequelam propter rationem positam: Ego tamen in questione de nomine, malo appellare illam corruptionem, quam annihilationem. Alioquin deberes consequenter fateri, quando actus voluntatis, vel intellectus definit sine eo quod succedat alius actus amoris, vel cognitionis, desinere per annihilationem; & per consequens meam voluntatem habere vim ad annihilandum suos actus; quod videtur esse contra communem loquendi modum, quem seruat S. Thomas 1. part. quest. 104. artic. 4.

S. Thomas. Respondeo. 4. Respondeo ergo, illam non esse annihilationem, quia quamuis non conuertatur in aliud, non tamen definit simpliciter in nihilum omni modo, sed remanet adhuc illa forma in potentia subiecti, ex quo fuerateducta. Quare sicut ad creationem requiritur, quod res ita fiat ex nihilo, ut non præcedat aliquid in subiectu, ex quo fiat res: nam ideo forma equi non dicitur creari, quia fit ex subiecto. Sic etiam ad annihilationem requiritur definitio in nihil taliter, ut nec desinat res in alium terminum ad quem, nec etiam maneat in potentia subiecti; quia sicut illud, ex nihilo, in definitione creationis tollitur per hoc, quod res, quæ producitur, educatur ex potentia subiecti: sic illud, in nihilum, in definitione annihilationis tollitur, si res, quæ definit, reducatur in potentiam subiecti, undeeducta fuerat; quia sicut in generatione conseruatur forma quasi educi ex subiecto, in quo latebat; ita in definitione formæ conseruatur quasi reduci ite-

rum forma ad subiectum, unde fuerateducta, & ita non annihilari, sed restitui suo subiecto, unde fuerat antea accepta. Quod licet magnam vim faciat in modo loquendi, ad questionem tamen mere de nomine satis est, quod nomina usurpata fuerint iuxta hunc vulgarem modum loquendi, & concipiendi. Recentiores aliqui hunc nostrum modum dicendi impugnauerunt; quia etiam quando destrueretur totaliter equus, & periret etiam eius materia prima, adhuc forma equi maneret in potentia aliarum partium materiæ, quæ remaneret in rerum natura; & tamen tunc concedimus, annihilari vere totum equum, tam formam, quam materiam; ergo quod maneat forma in potentia subiecti, non impedit, quod dicatur annihilari. Ad illud vero, quod affirmamus ex actibus voluntatis, qui non dicuntur annihilari, quando desinunt esse absque eo quod succedat alius actus. Responderetur negando casum, quia non est possibilis pura omisso libera, atque ideo voluntas non potest suspendere suum concursum, nisi per alium positum.

Sed in primis, licet voluntas non possit libere omittere per puram omissionem, poterit tamen habere omissionem puram necessariam, ut si per somnum, alia de causa obiectum non amplius proponatur: tunc enim & in voluntate, & in intellectu desinunt conseruari actus absque aliorum productione. Et quidem Sanctus Thomas 1. part. quest. 104. artic. 4. ad 3. non alia de causa dicit, accidentia non annihilari, nisi quia, quando pereunt, conseruatur manere in potentia subiecti. Unde ad instantiam illorum Recentiorum responderetur, quando cum forma equi periret simul eius materia, dici quidem posse annihilatum equum, quia tunc non conseruatur forma equi reducta ad potentiam subiecti, à quo fuerat accepta, non enim conseruatur reduci ad potentiam, quod ex potentia non fuerateductum; quare sicut forma equi producta per creationem, si postea destrueretur, diceretur annihilari, quia non fuerateducta, & ubi non fuerateducta, non sequitur reductio: sic nec conseruatur reducta in illud subiectum, ex quo non fuerateducta, & ideo licet maneat in potentia aliarum partium materiæ, dicitur annihilari, quia non educitur per illam destructionem ad potentiam subiecti, à quo fuerateducta: quod totum, ut dixi, pertinet ad modum loquendi; sed loquendum est cum multis.

Obiici potest ultimo, quia anima rationalis de facto vere producitur per creationem à Deo, licet non fiat ex nihilo in omni sensu; nam licet non educatur ex potentia subiecti, habet tamen terminum à quo positum; quia producitur per conseruationem embryonis in hominem, & per consequens terminus formalis à quo est forma embryonis, quæ definit esse, & conuertitur in animam rationalem, quæ est terminus formalis ad quem, in illa conseruatione formali: ergo similiter terminus formalis positus ad quem non impedit, quod substantia panis dicatur annihilari. Probatur consequentia; quia sicut annihilatione est definitio in nihilum, sic creatio est productio ex nihilo; ergo sicut illud, ex nihilo, in creatione non excludit terminum positum à quo conseruatur in id, quod creatur, sed solum subiectum, ex quo educatur: sic illud, in nihilum, in annihilatione non excludit terminum positum in quem conseruatur id, quod annihilatur, sed solum subiectum, in cuius potentiam reducatur.

Responderetur, productionem animæ rationalis de facto esse veram creationem in rigore loquendo; licet minus proprie loquendo, non sit creatio, sed conseruatio formæ embryonis in animam definitionem

Ad annihilationem requiritur quod res quæ definit non maneat in potentia subiecti.

vero panis non esse proprie annihilationem. Ratio discriminis desumenda est ex utroque definitione: nam *annihilari* est desinere in nihilum; ad hoc autem requiritur, quod nec desinat res in aliquid, ut in subiectum, nec ut in terminum, quia utroque modo desinit in aliquid. At vero *creatio* est productio ex nihilo; ubi præpositio *ex* in rigore sermonis solum competit subiecto: nam licet soleat usurpári illud, *ex*, minus proprie ad significandum etiam ordinem terminationis frequentius, quam præpositio *de*, & ideo S. Thomas admisit magis illam præpositionem: *ex pane fit corpus Christi*, quam illam: *de pane fit corpus Christi*; in rigore tamen utraque præpositio videtur habere eandem vim, ut docent Bonaventura, Alexand. Gabriel, & alij, quos refert & sequitur Valquez *disp.* 181. c. 14. atque ideo utraque videtur significare in rigore, quod res, quæ fit ex aliquo, educatur, vel extrahatur ex potentia subiecti; nam eo modo, quo dicitur educi ex subiecto, dicitur fieri ex illo, vel certe significat aliquam consubstantialitatem, seu quod id, quod fit ex alio, vel de alio, participet intrinsece aliquid illius, ex quo, vel de quo dicitur fieri. Sicut enim homo dicitur fieri ex *embryone*, aut *semine*, quia aliquid embryonis, vel seminis manet in homine: sic dicitur *ex albo fieri nigrum*, quia manet aliquid albi in nigro, nempe idem subiectum, non potest autem dici in eodem rigore, quod ex albedine, vel de albedine fiat nigredo, quia nihil albedinis manet in nigredine. Similiter ergo non poterit in sensu rigoroso dici, quod de forma, vel ex forma embryonis fiat anima rationalis, quia anima non participat intrinsece aliquid formæ embryonis, & ideo in rigore fit ex nihilo, quia forma embryonis non est id, ex quo, sed terminus à quo illius conversionis formæ embryonis in animam rationalem, licet embryo sit etiam ex quo fit homo, eo quod homo retinet intrinsece aliquid embryonis.

Ceterum, quamvis loquendo in toto rigore id verum sit, & ideo anima rationalis dicatur simpliciter fieri ex nihilo, & creati, in sensu tamen minus rigoroso dici poterit forma embryonis id, ex quo fit forma rationalis; ita ut illud, *ex*, significet solum ordinem terminationis, & in illa significatione posset dici vel animæ rationalis productionem non esse simpliciter creationem, quia non esset omnino ex nihilo, sed esse conversionem formæ embryonis in animam: vel posset etiam sustineri, quod dicenda sit creatio, quia de ratione creationis non est, quod fit ex nihilo in omni sensu, sed solum in sensu rigoroso, & proprio, in quo solum excluditur pars præcedens vel concursus subiecti, ex cuius potentia educatur. Hæc ergo est differentia inter creationem, & annihilationem, quod illud, *ex nihilo*, quod ponitur in definitione creationis, solum intelligitur de subiecto substante, vel de parte præcedente; & idem sit dicere, *fieri ex nihilo*, ac dicere non præsupponere partem sui, nec subiectum ex cuius potentia educatur: at vero illud, *in nihilum*, quod ponitur in definitione annihilationis, extenditur ad excludendum etiam terminum positivum subsequentem; ita ut *desinere in nihilum* sit non manere partem illius, quod desinit, nec subiectum, ex quo fuerat educum, nec terminum positivum, in quem conversum fuerit quod desinit: propter maiorem enim latitudinem illius præpositionis, *in*, possunt hæc omnia comprehendere sub illis vocibus, quod non potest melius probari, quam ex communi modo concipiendi, & loquendi.

Ex dictis infero primo, definitionem materiæ primæ, adhuc perseverante forma, futuram annihilationem, quia tunc materia desineret in nihil, cum nullum haberet terminum ad quem, nec etiam, re-

duceretur in potentiam subiecti, unde fuerat educum; non enim fuerat educum ex aliquo subiecto: idem dicendum de anima rationali quæ quidem, perseverante materia, cui vnitur, potest desinere per annihilationem ob eandem rationem. Denique forma equi desineret etiam per annihilationem, si pereunte illa, periret etiam materia, cui vnitur, & non succederet per conversionem aliquis terminus ad quem: tunc enim iam desitio formæ equi non esset reductio eius ad potentiam subiecti, unde fuerat educum, cum non maneret tale subiectum; & per consequens illa desitio esset in merum nihil.

Infero secundo, definitionem panis secundum se (quod idem applicari potest ad definitionem aliarum rerum) non esse intrinsece annihilationem, nec etiam definitionem alterius speciei oppositæ ad annihilationem; quia hæc eadem desitio numero secundum totum intrinsecum; quod habet, posset esse annihilatio, si non coniungeretur cum successione corporis Christi sub speciebus; quare esse vel non esse annihilationem, est denominatio extrinseca respectu huius definitionis secundum se. Similiter desitio formæ equi, quæ modo est corruptio, eadem numero esset annihilatio, si coniungeretur cum desitione materiæ, & sine successione alterius termini ad quem; unde illa desitio secundum se, & intrinsece, nec est corruptio, nec annihilatio, sed desitio formæ equi.

Infero tertio, non requiri ad annihilationem, quod res non desinat ex vi alicuius actionis positivæ: posset enim aliquid annihilari, & tamen desinere ex vi actionis positivæ. Hæc illatio est contra modum, quo aliqui probant, definitionem panis non esse annihilationem, ex eo quod desinit per actionem positivam. Videtur tamē mihi consequenter concedenda ad principia posita in hac Disputatione; quia ad hoc, ut aliquid non annihilaretur, requiritur ut desinat in aliud, ut supra diximus, seu ut non tendat in nihil. Potest autem contingere, ut res desinat ex vi actionis positivæ, & tamen non transeat nec convertatur in aliud; ergo quod annihilaretur. Minor constat ex dictis Sect. I. Diximus enim, ad conversionem requiri, quod res quæ succedit, succedat in eodem munere, & in ordine ad idem tertium perseverans sub utroque termino: alioquin non dicitur converti unum in aliud: ergo si res desineret ex vi positionis alterius, sine ista tamen successione in eodem munere, non diceretur res desinens desinere in aliud, seu transire in aliud; ergo vere desineret in nihil. Posse autem contingere, quod desinat ex vi positionis alterius sine successione in eodem munere, probari potest; quia si Deus decerneret non conservare simul duos Angelos ob aliquam rationem congruentiæ, & tunc supposito hoc decreto, destrueret unum ad creandum alium, desineret quidem unus ex vi voluntatis creandi alium, seu quia creabatur alius: tunc autem non converteretur unus in alium, quia non daretur successio secundi in ordine ad aliquid commune perseverans; ergo tunc prior Angelus, licet desineret ex vi positionis alterius, non tamen desineret in alium, sed in purum nihil.

Petes, an forma panis in Eucharistia desinat per corruptionem? Respondeo, non appellari illam proprie corruptionem; quia corruptio videtur significare desitionem, per quam forma educum ex subiecto reducit ad eius potentiam; quare, pereunte subiecto, non dicitur forma corrumpi; erit ergo desitio illa innominata, & quæ secundum se nec sit corruptio, nec annihilatio: posset tamen eadem esse corruptio, si maneret subiectum, aut annihilatio, si non succederet corpus Christi, nec alius terminus ad quem.

DISP. V

210.

Esse vel non esse annihilationem est denominatio extrinseca.

211.

Illatio certa.

212.

Desitio formæ panis est innominata.